

Zol H.

**Person søker
forfatter**

Møte med en fiktiv karakter

Zol H.

PERSON SØKER FORFATTER

Møte med en fiktiv karakter

Forord	2
Maximillian	4
En historie tar form.....	5
Julia og Will	10
Etterord.....	11

© 2011- TransOnline.no

Må ikke kopieres eller viderepubliseres
uten tillatelse.

ISBN 978-82-998794-0-8 (PDF)
ISBN 978-82-998794-1-5 (EPUB)
ISBN 978-82-998794-2-2 (DNL)

Forord

Noe av det jeg finner fascinerende ved oppdiktede fortellinger, er at forfattere har makt over liv og død og skjebner på 380 sider. Eller har de det? Når begynner karakterene å leve sitt eget liv og styre historien? Hvordan går det hvis man prøver å forandre biografien eller bakgrunnen deres? Og hvor kommer de fra? Forfattere snakker om karakterene sine som om disse var levende personer.

Mitt oppdrag er å utforske skriveprosessen. Jeg vet at det aldri kommer til å bli en bok av det. I beste fall vil det bli et bokskjelett med en begynnelse og en slutt og derimellom en uskrevet historie: hyllemat i de glemte manuskripters bibliotek. Det er karakterenes fødsel som pirrer meg. Kanskje var det denne utforskertrangen som brakte ham til meg, herren som en grålys morgentime dukket opp i hodet mitt og sa «skriv meg», han jeg senere ga det fjonge navnet Maximilian von Niedersax.

- Skriv meg, sa han.
- Jeg skriver ikke, svarte jeg.
- Beskriv meg, fortsatte han.

Jeg er hobbyleser, og det har jeg vært siden jeg lærte å lese fem år gammel. Den skrivedrømmen som en gang fantes, ble effektivt smadret av uforstandige småskolelærere som leste opp stilene mine høyt mot min vilje, og familiemedlemmer som med total mangel på respekt rotet gjennom skolesakene mine, leste det jeg skrev, og latterliggjorde det etterpå. Spesielt hardt gikk det utover min karakter Emilie Larsen. Jeg vet ikke hvilken primitiv tilfredsstillelse de opplevde der og da. Kanskje det å se et lite barns ydmykelse var massasje god nok for deres små sinn.

Ordene som den gang gikk i hi, er forlengst tilbake, men jeg har ikke tålmodighet til å skrive lange avhandlinger eller drive research. For eksempel: Hvordan reiste man mellom Dubrovnik og Venezia på første halvdel av 1800-tallet?

Så venter redigeringsarbeidet.

Ikke rart forfatternes rødvinskonsum er høyt. Selv ville jeg ikke orket å gå rundt småfull med fiktive personer i hodet i uke- og månedsvis. Dessuten ville jeg plumpet rett ut i klisjeene. Om jeg noen gang skriver en bok, skal den være blottet for klisjeer, jålete vendinger og overflødige setninger. Aller helst skal leserne tidlig få små drypp om hvordan det kommer til å gå – en slags service overfor utålmodige lesere – uten at de legger fra seg boken av den grunn, men fortsetter å lese for å finne ut hvorfor det gikk som det gikk.

Egentlig er jeg heldig som opplevde at karakteren kom til meg, tenker jeg. Det er litt lettere enn å sitte foran en tom skjerm og vente på at noe skal dukke opp av intet. Men det er der jeg må sitte for at en historie eller artikkel skal videreutvikle seg. Og den forandrer seg, selv om jeg tror at jeg har alt klart på forhånd.

Skriveprosessen er ustadig. Noen ganger flyter ordene. Andre ganger lurder de under overflaten, men vil liksom ikke ut. Da oppstår det et rødvinsøyeblikk, inntil ordene er klare til å fødes. Det hender jeg finner ordbilder som er så presise at jeg går rundt og smiler lenge etterpå. Når jeg korrekturleser, er ordene hver for seg bare ord på papir: for-fat-ter, ka-rak-ter, rød-vin, ve-ne-zi-a. Det er samspillet mellom ordene som danner skaperøyeblikket, det eksakte punktet der skaper møter sin skapelse, der tanke formes til ord: Bli lys.

Kreativitet. Det finnes i hvert fall to typer idébiblioteker. Det ene er kildebiblioteket, som er tilgjengelig i riften mellom tid og tidløshet, søvn og våken tilstand, der man har direkte tilgang til råmateriale rett fra kunnskapsbrønnen. Man opplever den dypeste innsikt, men de grandiose ideene er flyktige og ofte bare et svakt minne når man våkner. Det gjelder å ta med seg hele idépakker raskt og lagre dem før ordtyvene kommer, vanligvis en gang mellom kl. 0300 og 0800, så kan man heller pakke ut det man trenger etterpå. Omtrent som en julekurv med assortert innhold: kaffe, sjokolade, camembert og salte Ritz-kjeks.

Det andre biblioteket er de glemte manuskripters bibliotek. Her havner alle uferdige manuskripter, alle gule lapper

med ideer som ligger slengt i overfylte skrivebordsskuffer eller henger oppklistret på oppslagstavler på hjemmekontoret. Ideene i disse uforløste manuskriptene svever rundt, fritt tilgjengelige for andre forfattere. Kanskje det er derfor noen karakterer bare dukker opp, ferdig tegnet, med bart og alt. Maximilian von Niedersax kan være en slik uferdig karakter, skapt av en forfatter som aldri skrev ham ferdig, men som hadde gitt ham et nobelt utseende og en litt forfengelig karakter. Han ble i hvert fall indignert da jeg beskrev fremtoningen hans som «litt gammeldags».

– Aristokratisk, ville jeg sagt, påpekte han høflig.

Maximilian

Aristokratiske Maximilian von Niedersax. Et skrivende menneske i en episk historie, det visste jeg fra starten av. Hadde jeg vært krimforfatter, ville han kanskje sagt «skriv meg, jeg har et mord å tilstå».

Jeg ignorerte ham lenge, men han forsvant aldri helt. Ikke at han snakket i hodet mitt, men det var mer en insisterende tilstedeværelse. Først brukte jeg det fulle navnet hans, Maximilian von Niedersax, senere kalte jeg ham bare Maximilian, så ble det Max.

Da jeg endelig ga opp og bestemte meg for å finne ut hvem han var, «skrive ham», som han sa, visste jeg at en dame i rødt var involvert, men ikke hvordan. Gud, ikke la ham jakte på henne gjennom hele Europa, ba jeg.

Jeg visste ikke helt hvordan jeg skulle forholde meg til Maximilian. Han virket så seriøs og kunnskapsrik, og i min ærbødighet for ham, kombinert med min manglende erfaring med fiktive karakterer, plasserte jeg ham rett på en pdestall og skapte avstand i stedet for nærhet.

Jeg fortalte ham om ærbødigheten og pdestallen.

– Jeg promper også, sa han.

Det kom så uventet at alt jeg kunne si var *Hæ?* Men jeg skjønnte at det handler om å være ærlig og skape troverdige karakterer og behandle dem med respekt, uansett hvem og

hva de måtte være: edle, drittsekker, kalde, joviale. Det var noe ved Maximillian som ikke akkurat innbød til fortrolighet, men han var mitt arbeidsmateriale, jeg hans penn. Hender det, lurer jeg på, at hovedpersonen i en bok føler seg hevet over forfatteren, at forfatteren bare er en slags transkribent?

Jeg visste at jeg måtte bli kjent med ham ved å beskrive ham og gi ham en generell bakgrunn før jeg kunne starte på selve fortellingen.

Maximillian var kanskje ikke så lett å ha med å gjøre, men han hadde vakt min nysgjerrighet. Jeg gledet meg nesten til å fortsette og fikk plutselig skrekkelig lyst på et glass rødvin.

En historie tar form

Første gang jeg møtte Maximillian og han sa «skriv meg», satt han ved enden av spisebordet mitt. Han hvilte underarmene på bordet, fingrene lekte med bremmen på en svart hatt. Alt ved ham var urbant svart og grått: lang svart frakk, langt gråsprenget hår, fyldig grå bart, gråblå øyne. Han virket tidløs, men noe ved fremtoningen hans fikk meg til å plassere ham på midten av 1800-tallet. La oss si 1845. Han ville sett omtrent likedan ut i dag, med hatt og lang svart frakk og håret i en hestehale i nakken, belest og glad i poesi, svart/hvitt-fotokunst og Bourbon Street.

Mitt førsteinntrykk av ham var at her har vi en herre. Det var noe gentlemanaktig ved den høye skikkelsen, en rolig fremtreden, men samtidig var det et utålmodig drag over ham, og jeg merket et rastløst indre. Han utstrålte en slags intellektuell overlegenhet, som mennesker utenfor hans vante krets kanskje oppfattet som distanserende, tenkte jeg.

Først plasserte jeg ham ved Balatonsjøen, så flyttet jeg ham til Dubrovnik fordi jeg har mer lyst å reise til Dubrovnik for å drive research, om det skulle bli aktuelt. Jeg skrev inn

Dublin også i fortellingen med tanke på en eventuell researchreise. Hvis han kom med innvendinger, kunne jeg saktens dikte opp en bestemor eller et sommerhus ved Balatonsjøen.

Maximillian overtok huset i Dubrovnik etter foreldrene og ble boende der sammen med fru Brigitte og barna Daniel og Manuela. Faren, en self-made handelsmann, hadde håpet at Maximillian ville overta familiebedriften. Slik gikk det ikke. Han hadde arvet morens litterære interesser og ble forfatter, poet og forlegger, med avdelinger i Paris, Berlin og London. Maximus Forlag var kjent som et nyskapende forlag, der det stadig dumpet inn manus fra mang en håpefull forfatterspire.

Gjennom å bli kjent med Max' bakgrunn følte jeg at avstanden til ham ble mindre, at han ikke lenger var en kjølig og arrogant fremmed. Det var som om vi hadde håndhilst og presentert oss for hverandre.

Biblioteket i huset hans spiller en hovedrolle i fortellingen. Det var et brunt rom med bokhyller langs veggene og persiske tepper på gulvet. På den ene kortveggen var det et stort vindu. Når solen skinte inn, kunne man se virvlende støvpartikler i solstrålene. Solstøv, hadde Max kalt dem som barn. Under vinduet var Max' arbeidsbord. Rommet hadde også peis, med sofa og stoler rundt.

Det var i dette rommet de møttes gjennom fem år, fire ennå ikke etablerte forfattere. De hadde funnet tonen på en forfattersamling i Venezia, og Max inviterte dem til Dubrovnik.

Det var Clara med sine barnefortellinger som fikk dem til å le. Daniel og Manuela elsket fortellingene hennes.

Det var chevalereske Hugo som kysset fru Brigittes hånd.

– Hvor finner man en kvinne lik deg?

Brigitte lo. Alle visste at Hugo foretrakk unge og elegante dandyer. Han måtte likevel gifte seg med en kvinne, «en konsekvens av vårt samfunns normer,» skrev han senere. «Og jeg var ikke bedre enn at jeg fulgte disse oppsatte

normer selv når de stred mot alt jeg trodde på. Bare i mine dikt er jeg fri.»

Det var Isabella, som alltid hadde noe rødt på seg.

– Mitt opprør mot det katolske svarte, forklarte hun.

Faren og hennes eldre bror hadde presset henne til å gifte seg med en eldre mann av rene økonomiske hensyn. Ektemannen døde kort tid etter, «det reddet meg både følelsesmessig og økonomisk,» skrev hun usentimentalt noen år senere. I begravelsen hans bar hun et rødt strømpebånd under alt det svarte. En glad enkes usynlige protest. Siden så man henne aldri uten et eller annet innslag av rødt.

Jeg hadde lurt på hva det røde var som jeg visste skulle komme, men jeg hadde virkelig ingen anelse om det skulle begynne med et strømpebånd!

Disse årlige sammenkomstene ble et fristed der de testet ut ideer på hverandre og delte sin frustrasjon over de småborgerlige restriksjonene som samfunnet påla dem. «Vi manøvrerte som best vi kunne mellom sosiale dogmer og personlig frihet,» skrev Isabella. De var fri i sinn, men likevel bundet av sin klassesdelte tids konvensjoner. Som «unge og idealistiske» så de det som sin oppgave å spre sine «åndskunnskaper til samfunnet», for å sitere Isabella.

Gjennom diskusjonene, gjerne akkompagnert av fru Brigittes fiskesuppe all' Adriatica, fødtes ideen om å nedskrive deres personlige livshistorie som en gave til etterkommende slekter. Det ble en del av deres livsprosjekt, og en kilde til inspirasjon og undring hundreogfemti år senere, da en ny generasjon søkende sjeler blåste støvet av sine forfedres manuskripter.

Der slutter en periode av hans liv. Året er nå 1845, Max er 45 år og enkemann etter at Brigitte døde mens hun ga fødsel til deres tredje barn. Barnet døde også. Det har gått seksten år siden skrivegruppen møttes sist. De har holdt kontakten og møttes sporadisk, men ikke alle samlet.

Isabella og Max har utviklet et nært vennskapsforhold fra første stund, de utveksler hyppige brev og møtes når det faller seg slik.

På et tidspunkt tror jeg at det kommer til å bli de to etter Brigittes bortgang, men slik går det ikke, skjønner jeg av følgende episode: De møttes i Paris en gang Max besøkte forlagskontoret der i forbindelse med presentasjonen av en ny forfatter. Fra podiet så han Isabellas velkjente skikkelse, denne gang med rød hatt og matchende rød leppestift. Senere på kvelden fulgte hun en småfull Max til hotellet hans.

– Bli med opp, ba han

Da hun bare lo og takket nei, sa han de ordene han aldri skulle tilgi seg selv for:

– Du er ellers villig nok etter det du forteller om dine kunsterbekjentskaper.

«Aldri hadde jeg trodd at jeg kunne synke så dypt og svikte alle prinsipper og alle verdier jeg sto for,» skrev Max sjokkert. Isabella skrev: «Opphøyde Max nedsteg fra sin himmel og vandret blant oss vanlig dødelige. Ordene hans såret meg, men jeg tilga ham.»

– Finn deg en elskerinne, rådet hun ham.

På dette tidspunkt i skrivingen er jeg stolt over at jeg ikke har feiget ut for lengst, for det er en sann tålmodighetsprøve. Historien avdekkes litt om gangen, ikke lineært, men snarere som hopp frem og tilbake i tid. Jeg merker at jo tydeligere den blir, desto mindre fleipete blir tonen i skrivingen, og karakterene står forunderlig levende foran meg. Neste gang noen sier at det er koketteri og klisjémakeri å snakke om romankarakterene sine som om de var virkelige personer, skal jeg være overbærende, for jeg vet bedre – jeg snakker med min hovedperson, ikke sant?

Det er noe forførende og besettende ved hele prosessen. Skrivevegring: ingen tegn til det. Rødvin: pøh, kaffe går like bra. Jeg nyter den kreative prosessen og føler ikke lenger ubehag over å ha fiktive personer i hodet. Det er så jeg nesten er lei meg for at oppdraget mitt er begrenset til bare å snuse på forfatterrollen og skrive en skisse til en fortelling.

Tilbake til 1845 – og Max' fødselsdag. Han var kommet til en korsvei. Forlagsvirksomheten var i hans partner og svogers dyktige hender. Svogeren var på mange måter bedre skikket til å lede den daglige virksomheten, mens Max var mer

opptatt av den litterære kvaliteten. Han hadde ikke skrevet på lenge, og han savnet skrivingen. Kanskje han skulle kombinere reising med skriving? Barna var utenlands, og han var alene og rastløs.

Han dro hånden gjennom håret: HVA FAEN ER DET JEG VIL?

«Korsvei» kalte han denne perioden da han senere skrev om sitt liv. Da han kom til meg og sa «skriv meg».

Jeg tenkte ofte at han var født i feil århundre, at han ville passet bedre inn i vår tid. Han var ikke uenig, han hadde en fremtidslengsel, «men i en annen tid ville jeg også sett fremover, alltid fremover.»

Han syntes alltid å være på jakt etter noe absolutt. Alltid opptatt av de store ideene, som han skulle ordlegge med en slik kraft at de traff og transformerte. Senere i livet skrev han «Genesis», som var hans store bokprosjekt om menneskets vekst, intet mindre, men han utga aldri boken. Til det var tvilen for stor. Den evinnelige tvilen hans overrasket meg: Var det nå godt nok? Var vyene for store, ordene for svulstige? Var han for selvrettferdig? Han ga en kopi av manuset til Isabella.

«Om jeg noensinne hadde søkt etter det absolutte,» skrev Max, «så fant jeg en flik av det den natten jeg satt ved Hugos sykeseng. Da jeg satte meg selv helt til side.» Hugo var blitt slått helseløs av en fyr som hadde kalt ham sodomitt og spyttet på ham. Da Max, med sin skarpe tunge og sin sterke sans for hva som var rett og galt, «tilfeldigvis» støtte på denne fyren i en bakgate, ga han ham først en verbal overhaling og kalte ham et laverestående individ. «Så spyttet jeg på ham, rett i ansiktet.» Konklusjon: «Så mye for den menneskelige vekst.»

På denne hans 45. fødselsdag introduserer jeg et brev fra Isabella for å drive historien videre. Hun gratulerer med dagen og legger ved en **invitasjon** til å tilbringe et par sommeruker sammen med henne og hennes forfatterekte-mann. Clara og Hugo kommer også. Sted: Balatonsjøen.

En gjenforening synes å være et godt knep for å oppsummere status for de fire åndsfrendene, så jeg sender dem dit. Der begynner en ny periode i Max' liv, men det er

ikke min oppgave å utforske den nærmere. Det overlater jeg til Isabellas og Max' etterkommere anno 2011, Julia og Will.

Jeg forlater Max ved korsveien i biblioteket. Han står vendt mot en bokhylle med solstøvet virvlende rundt seg og blar gjennom noe han skrev for lenge siden. Jeg føler et ubeskrivelig vemod, lik det man ofte kjenner overfor det forgagne. Jeg kunne se ham for meg, der han oppfylte sitt fremtidsløfte og skrev ned de ordene som lenge etter at han var borte skulle følge hans etterkommere i skyttergraver i to verdenskriger og inspirere andre til å ta pennen fatt.

Jeg overlater resten til Julia og Will, men jeg synes jeg ser Max sitte ved Isabellas sykeleie. Han viser henne et fotografi, jeg vet ikke av hvem. Hun gir et manus til ham: Genesis.

- Ingen sedvanlige kommentarer i margen? spør han.
- Den burde vært utgitt, sier hun bare.

Julia og Will

- HVA FAEN ER DET JEG VIL?

Dette stille skriket har gått som et ekko gjennom flere generasjoner med niedersaxisk blod. Will er den siste i rekken. Det må finnes noe mer enn å skrive om lokale fotballkamper og byrådsmøter, tenker han over mang en Guinness på stambaren The Duke i Dublin. Han vet ikke at svaret finnes i hans egen slekts historie, inntil en Julia tar kontakt med ham og forteller om de gamle familiemanuskriptene.

De møtes på The Duke første gang. Hun har på seg et knallrødt skjerf for anledningen, bare som et statement, sier hun senere.

- Pent skjerf, sier han. - Veldig ... rødt.

Jeg antar at jeg må dikte opp et loft der Will finner originalmanuskriptene.

- Så fremsynt han var, sa Will om Max. - Jeg håper jeg har litt av ham i meg.

Og senere:

- Spyttet han? Å dæven.
- Will dro hånden gjennom håret.
- Er sånt arvelig? Jeg sparket katta til naboen en gang ...

Jeg har ikke tatt stilling til hva som skal skje med Julia og Will, men jeg vet at det ble skrevet bøker basert på manuskriptene, utgitt på det nystiftede Maximus-forlaget. Will ble forfatter og forlegger.

Kanskje Wills HVA FAEN ER DET JEG VIL? ville vært en god innledning i en episk fortelling, som kunne sluttet med en ny generasjon skribenter og en gryte fiskesuppe all' Adriatica i Dubrovnik?

Etterord

Én ting står klart for meg etter dette skriveeksperimentet, og det er at det krever full konsentrasjon og overgivelse å skrive ektefølt og klisjéfritt. Om jeg føler trang til å skrive en hel roman? Nei. Kjedsomheten i meg får temmelig fort overtaket, og dermed forsvinner nerven i fortellingen.

Max' liv berørte meg imidlertid sterkt, selv om jeg ikke kjenner alle detaljene om denne komplekse mannen. Jeg vet ikke helt hva jeg hadde forventet meg. Det var ingen mørke familiehemmeligheter som ble avslørt, ingen uoppklarte mord. Det var bare en beretning om et levd liv.

Vi, leserne, krever mye av forfattere. De skal underholde, informere, pirre hemmelige lyster, løse innviklede kriminalgåter og skrive pangavslutninger som får oss til å nikke og si at sånn måtte det gå.

For egen del kan jeg slå fast at jeg nok forblir en hobbyleser, men jeg tar samtidig til etterretning at en ny fortelling om skriving har begynt å ta form i hodet mitt. Tittel: Genesis.

ISBN 978-82-998794-0-8 (PDF)
ISBN 978-82-998794-1-5 (EPUB)
ISBN 978-82-998794-2-2 (DNL)
© 2011- TransOnline.no